

УДК 377.37.316

Пащенко Ольга Василівна,

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри публічного управління та менеджменту освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Реформи в економічній та соціальній сфері життя країни, перші кроки децентралізації, передача фінансування закладів професійної освіти на регіональні бюджети, упровадження процедури регіонального замовлення, початок процесу передачі на регіональний рівень не лише управлінських повноважень, а й майнових комплексів закладів професійної освіти, розробка нових законодавчих актів у сфері освіти: Законів України «Про освіту» та проекту закону України «Про професійну освіту», знайшли своє відображення у викликах, що постали перед професійною освітою сьогодні [1]. Одним із важливих викликів в сучасних реаліях для професійної освіти є наступне – чи зможуть навчальні заклади професійної освіти сприйняти кризову ситуацію як поштовх до модернізації і оновлення структури, форм і змісту професійної освіти? Вирішення цих викликів не можливе без розширення та поглиблення співпраці закладів професійної освіти із соціальними партнерами.

Співпраця освітніх закладів, а особливо професійних (професійно-технічних), із соціальними партнерами належить до фундаментальних принципів освітньої політики Європейського Союзу (далі ЄС). Цей принцип впливає з того факту, що заклади професійної освіти працюють у середовищі, тісно пов'язаному з іншими видами освітніх закладів, з батьками, місцевою владою та соціальними партнерами. Всі ці зв'язки впливають на концепцію, завдання, зміст навчання та інші аспекти професійної освіти. *Соціальні партнери* – це роботодавці та інші зацікавлені

сторони, що мають вплив на місцевий ринок праці. До соціальних партнерів можна зарахувати такі інституції: малі, середні та великі підприємства; торгово-промислові палати, у тому числі їхні регіональні й галузеві представництва; центри зайнятості та інші організації, що надають послуги працевлаштування; професійні асоціації, гільдії; місцеві/регіональні органи влади; профспілки; батьки.

Реалізація соціального партнерства передбачає різноманітні заходи, такі як спільний аналіз ринку праці, конкретизація вимог щодо компетентностей і навичок випускників, організація виробничої практики учнів на підприємствах, підтримка підвищення кваліфікації педагогічних працівників, конкурси професійної майстерності, участь у спеціальних заходах (ярмарки, виставки, презентації), підтримка спільних інтересів, інформаційні послуги тощо. До найважливіших заходів у рамках соціального партнерства належить співпраця закладів професійної освіти з роботодавцями у розробці навчальних планів та програм [2]. Участь роботодавців у створенні навчальних планів і програм належить до традиційних заходів у рамках соціального партнерства в країнах Європейського союзу. У більшості країн ЄС діють не лише державні заклади професійної освіти, але й приватні заклади професійної освіти, які засновані роботодавцями чи іншими соціальними партнерами (наприклад, торгово-промисловими палатами або місцевою владою). Заклади професійної освіти в країнах ЄС співпрацюють із соціальними партнерами як на місцевому, так і на національному/галузевому рівні. Співпраця на місцевому/регіональному рівні зосереджується, переважно, навколо специфікації вимог щодо навичок випускників, організації виробничої практики, переході учнів з освітнього закладу до місця праці, участі в спеціальних заходах тощо. Співпраця на національному/галузевому рівні зосереджується, в першу чергу, навколо створення навчальних планів, переговорів щодо питань кваліфікацій, нормативно-правової бази, конкурсів професійної майстерності тощо.

Важливо наголосити, що приєднання до ЄС посткомуністичних країн східної Європи принесло з собою збільшення повноважень, а також підвищення

відповідальності закладів професійної освіти даних країн перед місцевими зацікавленими сторонами (місцева влада, підприємства, ринок праці, професійні об'єднання, батьки тощо). Існує ще один аспект, характерний для розвитку професійної освіти – освітні заклади і педагогічні працівники, які представляють одну галузь/професію *об'єднуються в асоціації* для захисту й підтримки своїх інтересів перед вищими органами влади та громадськістю, входять до складу професійних об'єднань, а в деяких випадках, асоціації закладів професійної освіти на національному рівні, входять до складу міжнародних асоціацій і мереж на рівні ЄС. *Європейська мережа освітніх рад* – це мережа національних рад країн ЄС у сфері освіти. Освітні ради дають рекомендації урядам своїх країн з питань, обмінюються інформацією про освітню політику своїх держав та намагаються визначити спільні погляди на освітню політику в Європейському Союзі [3]. Найважливішими інституціями у сфері професійної освіти на європейському рівні є:

➤ *Генеральний директорат Європейської комісії з освіти і культури*, який в галузі освіти й професійного навчання дотримується подвійного підходу, а саме – *це політична співпраця між країнами – членами ЄС* й реалізація *Програми по життєвого навчання*, і в той же час країни-члени ЄС та Європейська комісія зміцнили свою політичну співпрацю через *стратегічну рамкову програму «Освіта і професійне навчання 2020»* [4].

➤ *Європейський центр розвитку професійної освіти* – це європейська агенція, що підтримує розвиток професійної освіти і навчання в ЄС, фахові знання працівників якого сприяють розвитку професійної освіти та допомагають приймати стратегічні рішення на основі реальної ситуації, а також тісно співпрацює з *Європейською комісією*, урядами, представниками роботодавців і профспілок, науковцями й практиками [2].

➤ *Європейська фундація професійної освіти* – це агенція ЄС із штаб-квартирою в Турині (Італія), вона підтримує розвиток систем освіти і професійного навчання в країнах-партнерах ЄС (разом 30 країн у тому числі Україна) [5].

Отже, вивчення та використання європейського досвіду соціального партнерства у сфері професійної освіти і навчання є надзвичайно корисним для закладів професійної освіти України в питаннях поглиблення процесу децентралізації, автономії управління, фінансово-господарської самостійності на регіональному рівні, забезпечення якості професійної освіти відповідно до потреб ринку праці та особливо щодо реалізації ефективної системи соціального партнерства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» діє з 28.09.2017 — Електронний документ. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. http://www.cedefor.europa.eu/FN/files/4074_en.pdf
3. <http://www.eunek.eu>
4. http://www.ec.europa.eu/dgseducation_culture/index_en.htm
5. <http://www/etf.europa.eu/web.nsf/pages/home>